

Tussen Rijn en Lek 1969 4 : tijdschrift voor de geschiedenis van het gebied tussen Kromme Rijn en Lek

<https://hdl.handle.net/1874/9699>

TUSSEN RIJN EN LEK
TIJDSCHRIFT VOOR DE GESCHIEDENIS VAN HET
GEBIED TUSSEN KROMME RIJN EN LEK

3e jaargang

nr. 4

december 1969

Redactie-commissie:

A. Graafhuis, Utrecht; P.M. Heijmink Liesert, Schalkwijk;
L.M.J. de Keyzer, Houten; J.Th.M. Oostendorp, Bunnik;
G.M. Staal, Odijk; W. Thoomes, Houten.

Redactie-adres:

P.M. Heijmink Liesert, Jhr. Ramweg 45, Schalkwijk.

Eindredactie:

A. Graafhuis, Utrecht.

Inhoud van dit blad:

1. Bestuursmededelingen
2. Wttewaal-Uyttewaal. A. Pastoors
3. Hoe in 1621 te Bunnik een nieuw leen tot stand kwam.
Prof.dr.W. van Iterson
4. Ridderhofstad "Wulven". P.M. Heijmink Liesert en
L.M.J. de Keyzer
5. Reglement en Ordre op 't Begraven der Dooden te
Bunnik. (II). Red.A.G.

Lidmaatschap: f 10,- per jaar

Postrekening nr. 214585 t.n.v. Raiffeisenbank Houten.
t.g.v. rekening Historische Kring.

BESTUURSMEEDELINGEN

Reductie lidmaatschap

In de vergadering van 25 augustus jl. besloot het bestuur van onze vereniging, dat houders van een Cultureel Jongeren Paspoort een reductie van 50% zullen ontvangen op de prijs van het lidmaatschap. Dit houdt dus in, dat zij voor een bedrag van f 5,- lid van onze vereniging kunnen zijn. Van dit besluit is mededeling gedaan aan de "Stichtse Culturele Raad" te Utrecht.

Foto-wedstrijd

Het bestuur betreurt het, dat het initiatief van de eindredakteur om een foto-wedstrijd voor de leden van onze vereniging te houden, geen enkel gevolg heeft gehad, omdat geen van de leden foto's ter beoordeling inzond.

Jaarwisseling

Bestuur en redactie wensen alle leden een voorspoedig 1970 toe.

WTTEWAELL-UIJTTEWAAL.

Een bewijs voor het voeren van de achternaam WTTEWAELL door Gerrit Gerritsz., de zoon van Gerrit Gerritsz. en Cornelia Marcelisdr. van Schaijck, is ook te vinden in een akte van huwelijksvoorwaarden, voorkomend in het protocol van notaris Gisbert Wttewaell (in het Gemeente-archief der stad Utrecht).

Op 20 december 1645 maken huwelijksvoorwaarden: Bastiaen Cornelisz. Bauwman en Maeijchen Gerritsz. Wttewaell. Als getuigen en huwelijksvrienden der bruid zijn daarbij aanwezig: haar moeder Catharina (Trijntje) Jansdr. weduwe van Gerrit Gerritsz. Wttewaell;

haar broer Jan Gerritsz. Wttewaell;

haar neven Adriaen Wttewaell en Gijsbert Wttewaell (beide zoons van Marcelis Adriaensz. Wttewaell), Johan van Baern en Jan Beerntsz.

De bruid brengt mede in het huwelijk vijftienhonderd gulden, haar aangekomen uit de erfenissen van haar overleden vader en van haar grootmoeder, wijlen Cornelia van Schaijck, laatst weduwe van Huijch Jansz. van Nesch.

In een akte van 18 april 1679 in het rechterlijk archief van Schalkwijk (Rijks-archief Utrecht, nr. 1303) wordt genoemd: Maeijchen Gerrits Wttewaell, weduwe van Zebastiaen Cornelisz. Bauwman; zij woonde in 't Goy.

Verder komen in het protocol van notaris Gisbert Wttewaell nog voor akten van huwelijksvoorwaarden van de volgende kinderen van Gerrit Gerritsz. Wttewaell en Catharina Jansdr.:

Op 21 januari 1648 van Annichje Gerritsdr. Wttewaell en Dirck Hemdriksz. van Ockhuijsen, zoon van Maeijchen Jan Vreemsdr., weduwe van Hendric Huijbertsz. Hun huwelijksakte is, blijkens een achter de akte vermelde kwitantie, ook gedateerd op 21 januari 1648. Dirk neemt bij zijn huwelijk de boerderij onder Themaat met de inboedel over van zijn moeder, die bij het jonge paar blijft inwonen.

Op 3 november 1649 van Jan Gerritsz. Wttewaell en Jannichje Hendriksdr. van Ockhuijsen, zuster van genoemde Dirk. Onder de getuigen wordt o.a. vermeld zijn zuster Teuntje Gerritsdr. Wttewaell met haar man Willem Cornelisz. Bauwman (broer van Bastiaen).

Op 9 januari 1664 van Gerrit Gerritsz. Wttewaell en Petertje Jansdr. Drost, dochter van Jan Petersz. Drost en Fijchen Gerritsdr. Biester.

In de akte van 11 april 1683 (eveneens in nr. 1303) wordt genoemd: Jannichje Hendriksdr. van Ockhuijsen, weduwe van Jan Gerritsz. Wttewaell; hij had 24 juni 1661 gekocht 8 morgen land onder de Beest in Schalkwijk en vestigde op dit land op 17 maart 1664 een hypotheek van 1500 gulden, die hem verstrekt werd door zijn bovengenoemde neef Gijsbert Wttewaell, borger te Utrecht, en diens echtgenote Cornelia van Weeën.

Gegevens over de familie Wttewaell (van Wickenburgh) bevat de akte van 13 december 1647 uit hetzelfde notarisprotocol, waarbij Johan van Mansvelt en Anna van Oort huwelijksvoorwaarden maken. Als getuigen van de bruid treden - behalve haar moeder, broer en zuster, haar grootmoeder Christina van Nellesteijn, weduwe van Marcelis van Oort, en twee neven van Nellesteijn, - hierbij nog op: haar grootvader Marcelis Wttewaell, ontvanger van de convoijen en licenten op de Vaart (hij was echter slechts haar stiefgrootvader: Anna van Oort was een dochter van Hendrik Marcelisz. van Oort en Alidt van Borchorst, deze Alidt was een dochter van Herman Matthijsz. van Borchorst en Johanna van Ommen, Marcelis Adriaensz. Wttewaell was de tweede echtgenoot van Johanna van Ommen); haar oom Dr. Cornelis Booth, Raad in het Provinciaal Hof van Utrecht en Vroedschap der stad Utrecht (hij is de bekende Utrechtse genealoog en burgemeester en was weduwnaar van Amelia van Oort, overleden te Utrecht, mei 1637, zuster van Hendrik Marcelisz.); haar oom Johan van Doorn, oud-raad in de vroedschap der stad Utrecht;

haar ooms Adriaen Wttewaell, Hessel Wttewaell, Dr. Gijsbert Wttewaell en Frederik Wttewaell, kanunnik van Sint Pieter te Utrecht. Dit zijn de vier zonen van Marcelis Wttewaell en Johanna van Ommen, hun vijfde kind was een dochter, Cornelia, die gehuwd was met Frederik Wttewaell de Breede, zoon van Geurt de Bree en Maria Jansdr. Wttewaell (uit de oudere tak, de kunstschilder Joachim Anthonisz. Wttewaell was haar oom). In het protocol van notaris Gisbert Wttewaell komen ook voor akten van huwelijksvoorwaarden van:

1. Huijch Gerritsz. van Nesch, 19 juli 1656 met Annichjen Dirksdr. de Kock, en 29 januari 1669 met Cornelia Jelisdr. van Vechthoven;
2. Cornelis Gerritsz. van Nesch, 19 oktober 1667 met Anna de Ridder (dochter van Cornelis en Anna van Dalenoort).

Deze Huijch en Cornelis waren zonen van Gerrit Huijchensz. van Nesch (zoon van Cornelia Marcelisdr. van Schaijck uit haar derde huwelijk) en Adriaantje Cornelisdr.

Blijkbaar hield de stieffamilie de relaties met de originele Wttewaells nog lang in ere.

A. Pastoors.

De excursie naar het Zeister Slot op vrijdagavond 28 november 1969 was een groot succes.

Foto: G.M. Staal

HOE IN 1621 TE BUNNIK EEN NIEUW LEEN TOT STAND KWAM

---

door

Prof. Dr. W. van Iterson.

Destijds wees ik erop, dat zich binnen het rechtsgebied van Amerongen vijf ridderhofsteden hebben bevonden ¹. Eén hiervan was "Bergestein", ook wel "Berkestein" genaamd ².

Het huis "Bergestein" was een feodale bezitting, welke leenroerig was aan de Domproosdij te Utrecht. In 1621 kwam hierin verandering. Blijkens een gerechtelijke acte van Amerongen, d.d. 23 september van dat jaar ³, was toen leenman van dit huis c.a. jonker Dirk van der Does. Het goed wordt omschreven als een huis en hofstad met $1\frac{1}{2}$ hoeve lands (d.i. 24 morgen), gelegen binnendijks in het kerspel Amerongen op de Hoeven c.a. leen van de Domproosdij ⁴. Het opvallende hierbij is, dat het huis c.a. werd verkocht voor een "vry eygen goet". Deze anomalie wordt door het dan volgende verklaard. We lezen hier aldus: "mits dat de verkoper in plaetse van dezelve goederen wederomme aan de Domproosdye voors. zal leenroerigh maecken ende van dezelve te leen houden voir hem ende zynen nacomelingen zeeckere seven mergen landts gelegen in den gerechte van Bunnick, den voorn. joncker van der Does vry eygen toebehoorende". Het aangehaalde komt in het kort hierop neer. Aan Van der Does wordt toegestaan de ridderhofstad "Bergestein" met anderhalve hoeve lands te verkopen als allodiaal goed. Doch voor deze concessie moet hij aan de Domproosdij zeven morgen lands onder Bunnik, die zijn eigendom zijn, overdragen, waarop hij deze grond onder Bunnik in leen zal krijgen van de Domproosdij op dezelfde voorwaarden, als waarop hij voorheen het huis Bergestein in leen had gehouden. Het object van de leenverhouding zal dus veranderen. Genoemde grond te Bunnik zal derhalve een feudum oblatum

worden. Aldus besloten de Domdeken en diens kapittel, die de grond onder Bunnik feodaliseerden. Er werden dus twee belangrijke rechtshandelingen naast elkaar verricht. Het huis "Bergestein" werd allodiaal gemaakt, terwijl zeven morgen land in Bunnik in de plaats daarvan tot leengoed werden gemaakt.

In de rechterlijke archieven van Bunnik en Vechten is bij mijn weten niets omtrent deze transactie te boek gesteld 5.

In de leenadministratie der Domproosdij is des te meer hierover te vinden. In de eerste plaats zij vermeld een acte van 26 december 1621, uitgaande van schout en twee met name genoemde schepenen van Amerongen 6. Genoemde functionarissen verklaren, dat voor hen is gecompareerd jonker Hugo van Suylen van Nyevelt, Domproost te Utrecht. Deze verklaarde, dat jonker Dirck van der Does, "baeliu van Rensborch" het goed "Bergestein" c.a. in het gerecht Amerongen in leen placht te houden van de Domproosdij. Op diens verzoek is dit goed met consent van deken en kapittel ten Dom uit de feudalite (leenroerigheid) ontslagen bij de eerder genoemde acte van 23 september 1621 7. Dit goed zal voortaan voor het gerecht van Amerongen als "eigen" (d.w.z. allodiaal) goed worden getransporteerd. Dan volgt de desbetreffende acte van het Domkapittel. In plaats van het geallodialiseerde goed "Bergestein" worden leenroerig aan de Domproosdij gemaakt 7 morgen lands in het gerecht Bunnik, die vrij eigendom waren van genoemde jonker van der Does. Dit nieuwe leen krijgt Van der Does op dezelfde voorwaarden in leen als waarop hij vroeger "Bergestein" in leen had gehouden.

Wat betreft deze 7 morgen land onder Bunnik worden we nader ingelicht door een leen- en tinsregister der Domproosdij 8. Het goed wordt hier genoemd " 't Hoochsteenbergen", gelegen in den gerechte van Bunnick, daer suydtwerts den Crommen Ryn ende noortwerts de E(dele) heere van Coninxvrij etc. 9 naest gelant ende gelegen syn . . ."

Een nadere precisering van de ligging van dit perceel vinden we in een lijst van lenen der Domproosdij 10. In deze lijst, welke alfabetisch is naar plaatsnamen, staat onder Bunnik vermeld: "7 Morgen, genaamd "Hoog Steenberg" omtrend de brugge ten noorden van den Krommen Rijn". Deze opgave is ontleend aan een verlei (belening) door de Domproosdij van 31 juli 1725. En hiermede is, naar ik hoop, het perceel groot zeven morgen te Bunnik voldoende geïdentificeerd.

De in 1621 gevolgde methode om het huis "Bergestein" te allodialiseren staat niet los op zich zelf. Het is een systeem geweest, dat meer werd toegepast. Ik wijs hier op een soortgelijk geval, dat ik vroeger in een ander verband ter sprake bracht. Dit speelde op 18 augustus 1717 11. Er werd toen een tiend onder Schalkwijk ontslagen van leenplichtigheid. Leenheer was de hoge heer van Vianen, terwijl de stad Amersfoort beleend was met genoemde tiend te Schalkwijk. Op verzoek van het stadsbestuur van Amersfoort werd deze tiend allodiaal gemaakt. In ruil hiervoor gaf Amersfoort het erf en goed, genaamd "Den Hoef" in het gerecht van De Bilt, waarop Amersfoort dit goed in leen kreeg onder dezelfde voorwaarden, als waarop het genoemde tiend in leen had gehouden.

Een andere methode om tot allodialisatie van het object van een leenverhouding te komen bestond hierin, dat de leenheer het leen aan de leenman ten eigen gaf tegen de derde penning van de verkoopwaarde van het goed, indien het als allodiaal zou worden verkocht 12.

Het hiervoor geschetste systeem, zoals dit in 1621 en in 1717 in het Nedersticht in practijk werd gebracht moet wel teruggaan op een tijd, toen het leenstelsel nog floreerde en de wapendienst nog in gebruik was 13. Een leenheer moest er toen op uit zijn, om zijn complexum feudale, 't geheel van goederen en rechten,

dat van hem in leen werd gehouden, intact te houden om aldus het aantal van zijn leenmannen op peil te houden. Toen het militaire karakter van het leen verdwenen was, bleef men ouder gewoonte toch nog vasthouden aan de gedragslijn van vroeger. ¹⁴

In het gewest Holland was men op dit stuk minder conservatief. Dit moge blijken uit een voorbeeld van een acte van defeodatie uitgaande van de Staten van Holland ¹⁵. Hier wordt voor het allodiaal maken van leengoed eenvoudig een bedrag in geld betaald.

.....

Noten.

¹ W. van Iterson, Open huizen en ridderhofsteden in het Nedersticht, II, Jaarboekje v. "Oud-Utrecht", 1955, p. 108/109.

² E.B.F.F. Wittert van Hoogland, Bijdragen tot de geschiedenis der Utrechtsche ridderhofsteden en heerlijkheden, dl. II, 's-Gravenhage, 1912, p. 105/120 en Kastelenboek provincie Utrecht, 4e dr. bezorgd door J.D.M. Bardet, Utrecht, 1966, p. 22.

³ Rechterlijke archieven der prov.Utrecht, nr. 1229 - 1 (1590-1624), fol. 168 vs./170.

⁴ Cf. Topographische kaart 1 : 25 000, Blad 487.

⁵ Rechterlijke archieven der prov.Utrecht, nr. 1347 - 1 (1596-1635).

⁶ K. Heeringa, Inventaris van archief van het kapittel ten Dom, Utrecht, 1929, nr. 2394. Verder te citeren als Domarch.

⁷ Voor nadere beschouwingen omtrent defeodatie verwijs ik naar mijn reeds eerder genoemd artikel Open huizen etc. II, p.81/97 en naar Mej. A.J. Maris, Leenheer en Leenman in betrekking tot het leengoed in de late middeleeuwen, Versl. en meded. Oud-Vaderl. Recht, dl. 12, Utrecht, 1960 - 1965, speciaal p. 127/138.

⁸ Domarch., nr. 2368 - 6 (1601-1628), fol. 217; er staat abusievelijk 117.

9 Hier wordt bedoeld op een lid van het geslacht Van Baexen, eigenaar van de ridderhofstad Kersbergen onder Zeist, cf. Wittert van Hoogland, a.w., dl. II, p. 486/497 en speciaal p. 488/490.

"Coninxvry" was een bezitting in het Land van Cuyk, cf. A. Matthaeus (III), De jure gladii tractatus, Leiden, 1689, cap. XXI, nr. 4, p. 353/355.

10 Domarch., nr. 2370 III.

11 Mijn artikel Open huizen etc. II, p. 96/97.

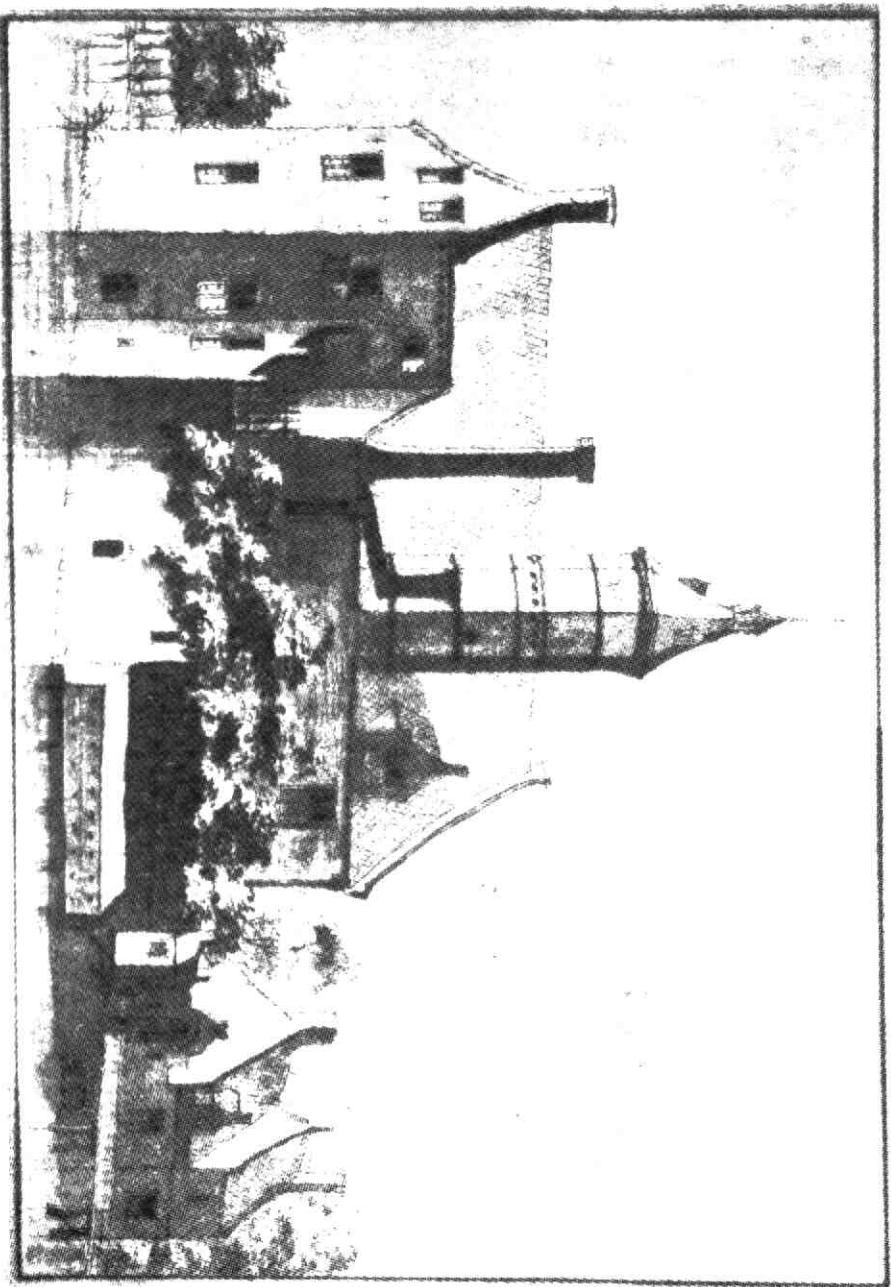
12 Vgl. Meij. A.J. Maris, aangehaald artikel p. 132/134.

13 Dit moet geweest zijn vóór de 16e eeuw, want twee Stichtse rechtsbronnen uit die tijd vermelden, dat de verplichting tot wapendienst der leenmannen toen tot het verleden behoorde. Cf. mijn dissertatie De historische ontwikkeling van de rechten op de grond in de provincie Utrecht, dl. I, Leiden, 1932, p. 140/141.

14 Intussen blijft het m.i. zeer de vraag, of het kapittel ten Dom en andere Utrechtse kapittels ooit primaire uitgiften ten leenrechte hebben gedaan. Veeleer zullen de lenen van deze instellingen hun ontstaan te danken hebben aan grote schenkingen, die verschillende soorten van goederen hebben omvat. Men moet dit aldus verstaan, dat zulke schenkingen zijn gedaan door grote heren (vorsten), die leenmannen hadden en wapendienst konden gebruiken. Met de kapittels was dit niet het geval. Bij mijn weten hebben deze Utrechtse kapittels ook nimmer hun vasallen ter heervaat (tot wapendienst) opgeroepen. Het enige profijt, dat deze kapittels van hun lenen trokken, kwam tot uitdrukking in de heergewaden, de casuele geschenken bij leenerfopvolging. Deze bestonden hoofdzakelijk uit attributen voor oorlog en jacht, welke naderhand veelal waren vervangen door equivalenten in geld.

15 P. Bort, Alle de wercken, 3e dr. door I. Lelong, Leiden, 1731, Tractaat van het Hollants Leenrecht, dl. 7, cap. 7, p.303/304.

.....

Wulven.

Gezicht op de ridderhofstede Wulven in Houten, 1647.

Foto van een tekening (naar R. Roghman door A. Bratsch).

RIDDERHOFSTAD "WULVEN".

Buiten het dorp Houten stond de ridderhofstad Wulven.

In de geschiedenis van het wereldlijk gebied van de bisschop van Utrecht is dikwijls sprake van het geslacht van Wulven en de talrijke hieraan ontsproten families.

De eerste van Wulven, die wordt vermeld, is ridder Alfer van Wulven, die in 1122 werd genoemd onder de rijksvrijheren van keizer Hendrik V van Duitsland, die in dat jaar de Investituurstrijd ten einde bracht.

In het begin van de 13e eeuw komt een van Wulven voor, van wie drie zonen bekend zijn, namelijk:

1. Ernst, die Wulven kreeg en er met zijn vrouw Catharina van Weerdenburg woonde. Hun zoon Gijsbert bouwde in 1260 Hardenbroek en zijn nazaten noemden zich van Hardenbroek;
2. Gijsbert, die Sterkenburg stichtte. Zijn zoon Ernst noemde zich van Sterkenburg;
3. Alfer, die het huis ter Horst, ook wel Wulverhorst genaamd, bezat, dat gelegen was tussen Linschoten en Woerden.

Ook "Heemstede" (onder Houten en nabij Wulven gelegen), "Blikkenburg" (onder Zeist) en "Hinderstein" (onder Langbroek) zijn door leden van het geslacht van Wulven gebouwd.

In 1296 bouwde ridder Ernst Alfertsz. van Wulven een huis, dat hij opdroeg aan de graaf van Holland, Floris V, die in dat jaar nog werd vermoord. Kasteel en bijbehorende landerijen werden aan Ernst in leen gegeven onder voorwaarde, dat het goed zou vererven binnen zusters kinderen, dat wil zeggen dat het alleen in vrouwelijke linie kon overgaan op zusters of kinderen van zusters.

Al in 1314 kwam Wulven aan een zuster van Ernst, Mabelia van Wulven, die gehuwd was met ridder Boudewijn van Avesaat.

Hun zoon Ernst, die zijn moeder opvolgde noemde zich van Wulven. Als leenman van graaf Willem IV van Holland moest Ernst hem helpen in zijn strijd tegen de bisschop van Utrecht. Tijdens deze oorlog werd Wulven door bisschop Jan van Arkel in 1346 tot de grond toe verwoest. Het huis werd echter spoedig herbouwd.

De dochter van Ernst, Clementia van Wulven, volgde haar vader op en trouwde met Herman van Lokhorst. Hun zoon Herman noemde zich van Wulven, waarmede hij in 1362 werd beleend. In 1394 werd een scheiding gemaakt tussen de ridderhofstad "Wulven" en de ambachtsheerlijkheid (gerecht) van Oud Wulven, waardoor de jurisdictie werd afgesplitst. Gerrit Pelgrimszoon van Luttikenhuys, die waarschijnlijk ook een van Wulven was maar zich naar het door hem gekochte huis Luttikenhuys binnen de stad Utrecht noemde, werd met het gerecht van Oud Wulven beleend. Het in de 17e eeuw gebouwde landhuis "Oud Wulven", waarvan niets meer is overgebleven, zullen wij t.z.t. beschrijven. De erfdochter van Herman van Wulven, Clementia, brengt de ridderhofstad in de familie van haar man, Balthazar van Buren, heer van Reygersfort, en hun dochter, Lutgard, bracht het goed weer in de familie van haar man, Jan van Renesse. Maar Philips van Bourgondië, graaf van Holland, liet hun als leenheer weten, dat het leen volgens de oorspronkelijke leenakte van Floris V niet op haar kon overgaan en dus aan hem was vervallen en dreigde zelfs met een beslag op de zeeuwse goederen van Jan van Renesse als hij Wulven niet ontruimde. De leenheer beweerde namelijk, dat, nu Herman van Lokhorst zonder mannelijke nakomelingen in rechte lijn was gestorven, het goed niet langs vrouwelijke lijn kon overgaan.

Deze kwestie duurde van 1435 tot 1445, toen na de dood van Lutgard van Buren haar zoon, Johan van Renesse, met Wulven werd beleend. Deze was ziekelijk en voorzag dat hij zonder

nakomelingen zou sterven. Omdat hij enige zoon was verzocht hij zijn vader te hertrouwen en toen deze daaraan gevolg gaf droeg de zoon de erfgoederen aan zijn vader over. Tot 1592 bleef Wulven in het bezit van het geslacht van Renesse. In dat jaar kwam het door koop in het bezit van Wouter van Oudshoorn, heer van Crayestein, raad, veertigraad, schepen en daarna burgemeester van Dordrecht. Hij liet het huis in het begin van de 17e eeuw ingrijpend verbouwen.

Zijn zoon dr. Michiel van Oudshoorn, heer van Crayestein, schepen en veertigraad van Dordrecht, volgde hem op en droeg het weer over aan de man van zijn zuster, Andries Boccaert.

Door koop werd Jhr. Philibert van Tuyll van Serooskerken in 1631 eigenaar. Hij was heer van Serooskerke, Moermont en Stavenisse, alsmede burggraaf van Zeeland en hoogheemraad van de Lekdijk Bovendams van 1641 tot 1661. Na zijn dood in 1661 ging Wulven over op zijn zoon Heronimus, heer van Serooskerke en hoogheemraad van de Lekdijk Bovendams van 1669 tot 1678. Diens zoon Philibert kwam in 1678 in het bezit van Wulven.

In 1696 koopt Pierre Paget de Bragard, heer van Bonnefont en Lavastrie het goed en bij zijn overlijden in 1719 erft zijn neef Hendrik van der Graeff de Vapour, predikant te Benthuisen het, in wiens familie het bleef tot in 1827. In dat jaar kocht François Jean baron de Wijkerslooth de Weerdesteijn, heer van Weerdesteijn en Schalkwijk en kamerheer van koning Willem I het goed Wulven. Tot op heden is het in deze familie gebleven.

In 1536 was Wulven door de staten van Utrecht als ridderhofstad erkend.

Het huis was geheel omgracht en door een houten brug verbonden met een voorplein met poortgebouw. Het was een hoogopgetrokken herenhuis van twee verdiepingen met een souterrain en een zolderruimte afgedekt door een zadeldak. Midden aan de voorgevel, half ingebouwd in de grote uitbouw, verrijst een slanke achtkantige traptoren met een leien spits, waarop drie dakkapelletjes zijn

aangebracht. In latere jaren is de ommuring van het binnenplein sterk verlaagd en is links van de toren een rechthoekig klein huis haaks aangebouwd aan het hoofdgebouw. Ook is de houten brug vervangen door een stenen verbinding. De traptoren is vrijgemaakt. In de loop van de 19e eeuw is het huis geheel verdwenen. Een door half gedempte sloten omgeven eilandje is overgebleven.

Het wapen van deze ridderhofstad is: Golvend gedwarsbalkt van acht stukken goud en rood.

Tot dit huis hoorde het benoemingsrecht van de kosterij in de kerk van Houten.

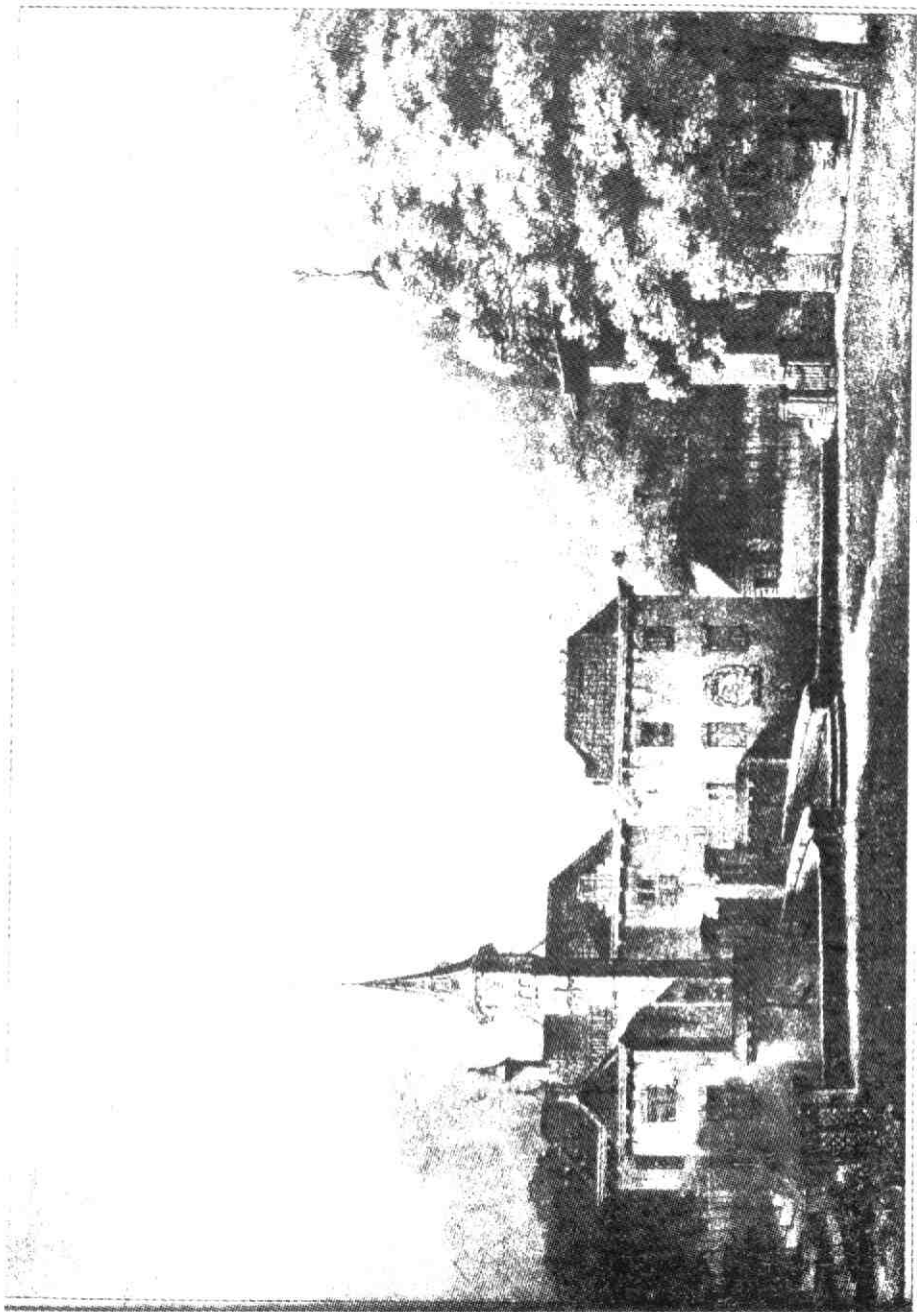
P.M. Heijmink Liesert en L.M.J. de Keijzer.

Bronnen:

Jhr. Wittert van Hoogland - Bijdr. tot de gesch.der Utr. ridderhofsteden en heerlijkheden.

A.J. van der Aa, aardrijkskundig woordenboek.

Ned.Leeuw, diverse jaargangen.

Wulven.

Gezicht op de ridderhofstad Wulven in Houten 1792.

Foto van een kopergravure (naar J. de Beijer door H. Spilman).

REGLEMENT EN ORDRE, OP 'T BEGRAVEN DER DOODEN TE
BUNNIK (II)

Concemerende de Dood-klederen.

Voor 't groote of beste Doodkleed sal moeten werden betaald/
drie gulden drie stuivers.

Te weten voor de Kerk/twee gulden vyf stuivers.

En voor de Koster/agtien stuivers.

Voor 't middel kleed/twee gulden tien stuivers.

Alsse voor de Kerk/eene gulden twaalf stuivers,

En voor de Koster/agtien stuivers.

Voor 't Slegte Kleed/eene gulden.

Namentlyk voor de Kerk/twaalf stuivers.

En voor de Koster/agt stuivers.

Mitsgaders voor 't Kinder Kleed/twaalf stuivers.

Te weten voor de Kerk/agt stuivers.

En voor de Koster/vier stuivers.

Alles boven de vergoeding van de schade die deselve by
het gebruik komen te luyden/ter taxatie van den Schout en twee
Scheepenen van Bunnik/ten haaren kosten te doen.

Welverstaande dat in het gebruiken van de kleederen dese
voet zal moeten werden gevolgd/namentlyk/imand het beste wil-
lende gebruiken/die zal het Middelkleed ontfangen om over de
Kist in 't Sterf huis te leggen/tot dat het Lyk op de Baar sal
worden gesteld/wanneer dat kleed afgenomen en het beste 'er
opgeleyd sal werden/en op gelyke maniere het Middel kleed
begeerd werdende/sal het slegte in 't Sterf-huis werden

gebruikt/en het Lyk op de Baar gesteld werdende het Middelleed daarover werden gelegd.

Wanneer den Koster versogt werd het Kleed aan 't Sterfhuys te brengen/sal voor zulks te doen/genieten ses stuivers.

En om alle disputen over de schade te vermyden/sal den Koster aan die van 't Sterfhuys moeten vertoonen dat de Kleederen onbeschadigt syn/en weder ontfangende deselve in hunne presentie moeten nasien/en eenige schade bevindende/sulks ilicc den Kerkmeester bekend te maken/of sal selfs daarvoor responsabel syn.

En sal hy mede voor syn sallaris die kleederen in syn bewaring moeten houden/ en deselve, ordentelyk behavenen en vouwen.

Wanneer imand mogte goedvinden een nieuw Laken/of een Laken of Kleed/hoe genaamt/van elders te gebruyken/sal egter gehouden syn te betalen even of hy 't beste Kleed van de Kerk had gebruykt/drie gulden drie stuivers.

En sal niet te min het nieuwe Laken midden door werden gescheurt/en de helft daar van komen ten profyte van de Kerk.

Gelyk meede wanneer imand een Regen-kleed gebruykt over het Kisje van een Kind/het regt van het kinder kleed sal moeten betalen tot twaalf stuivers.

Aanlangende de Baar.

Voor 't gebruyk van deselve sal aan de Kerk werden betaald/ses stuivers.

Dog imand een nieuwe Baar latende maken/en die gebruykende/sal deselve aan de Kerk verblyven.

En sal der doodgraver voor 't uytbrengen van de Baar aan de Rooster/en die weder te behooryke plaatse te brengen/hebben/drie stuivers.

Nopens den Bidder.

Den Ordinaris Bidder/'t sy hy daar toe gebruykt werd of niet/sal genieten wegens het bidden van de Buurt/eene gulden tien stuivers.

En het geheele Gerecht door gebeden werdende/drie gulden.

Wanneer hy buyten 't Gerecht gesonden werd/sal hy voor ider uur gaans heen en weder/boven syn gemelde salaris genieten/ses stuivers.

Wanneer een Rouw Cedulle gemaakt werd/sal hy daar toe gebruykt werdende of niet/voor 't schryven van deselve en 't opleesen van dien by de Begraafnis genieten/eene gulden.

Wegens het Dragen van een Kind onder den Arm/'t sy hy daar toe gebruykt werd ofte niet/sal hy hebben binnen het Gerecht van Bunnik en Vegten/twaalf stuivers.

Nog niet verder als het Dog strekt/maar ses stuivers.

Voor de Kist toe te spykeren/en voor 't Lyk uit te gaan en de Rouw te gelyden/vyftien stuivers.

Dog van een Kind onder den Arm gedragen werdende/seven stuivers agt penningen.

Wegens het Uytvoeren van Lyken.

Voor 't Uytvoeren van een Lyk/'t sy kleyn of groot/dat van dit Gerecht na een ander werd gebragt/om aldaar begraven te werden/sal aan de Kerk moeten werden betaald/twee gulden tien stuivers.

Aan de Diaconie Armen van Bunnik/eene gulden vier stuivers.

Aan den Koster/eene gulden agt stuivers,

Aan den Doodgraver/eene gulden tien stuivers,

En aan den Bidder/twee gulden agt stuivers.

Alles ten waare imand van hen gebruykt wordende/volgens 't voorenstaande Reglement meerder quamen te verdienen/wanneer de sulke volgens 't Reglement moeten werden gesalariseert.

Vorders sal den Koster gehouden syn/nevens syn salaris of loon/ook te innen en te ontfangen/alvorens hy de klok sal mogen

trekken of de kleederen uytgeven/de geregtigheden van de Kerk/
en die aan den Kerkmeester over te tellen/sonder daar voor
iets te pretenderen/blyvende niet te min in cas van versuym van
invordering/ verpligt deselve Kerke-geregtigheden aan den Kerk-
meester/uyt syn prive Beurse te voldoen.

Den Doodgraver sal gehouden syn den eersten January en den
eersten July/in elk Jaar/immers binnen agt dagen daar na/aan den
Schout en Secretaris, ider over te geven/een nette Lyst van den
Dooden die in 't Geregt gestorven en begraven/of uytgevoert zyn/
met uytdrukking van de Naamen en dag van 't afsterven en be-
graven derselver/waar voor hem op de setting van de Buur of
reële Dorps-lasten/jaarlyks sal werden uytgeset eene gulden.

Niemant/dan die tot het Lyk behoren/sal ten tyde van de
Begraving in de Kerk mogen komen/veel min eenig geraas maken/
of op de stoelen en banken klimmen/op verbeurten van ses stui-
vers ten behoeve van de Kerk/waar voor den Kerkmeester/Koster
of Doodgraver den hoed of 't opperkleed te panden sal mogen
nemen en behouden/tot dat de boete zal syn betaald/en sullen
de Ouders voor hunne kinderen aansprekelyk syn.

Den Armen alleen en die 't om Gods wille begeeren/sullen
van alles vrij en exempt en gratis werden bediend/dog sal dan
geen klok werden getrokken/ook niet buyten de Buurt werden ge-
beden/en 't slegtste kleed werden gebruykt.

Den Doodgraver sal verpligt syn/op de vermaning van den
Kerkmeester/immers binnen agt dagen daar naar de Graven die gesakt
syn/te herstellen/en met de andere gelyk te maken/of sal den
Kerkmeester sulks ten kosten van den Doodgraver vermogen te
laten doen/op dubbeld gewin.

De Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht, gesien
het Advis van de Heeren Gecommitteerden te: Camere van
Finantie, approbeeren by provisie dese Ordre, en permitteeren
de Suppliant om dit Appoinctement nevens het Reglement te
laten Drukken, Publiceeren en Affigeeren. Gedaan t'Utrecht
den 15. October 1745.

Ter Ordonnantie als boven,

En was getekent: G.F. de Milan-Visconti,

(Berustende in het Rijksarchief te Utrecht)

169613